

gjælder om den hele nu forelagte Plan. Vil man saaledes indlade sig paa at lægge et Fort ved Lille Belt, vil Følgen deraf være, at man ikke er i Stand til at forlade det, men man vil føle sig ligesom forpligtet til der at benytte en Del af Forsvaret, osv. hele Linien igjennem. Det Samme vil gjælde med Hensyn til Flaadestationen, at den vil komme til at knytte en Del af Landets Forsvar til sig og væsentlig bidrage til at svække Forsvaret paa andre Punkter. Derfor kan jeg ikke se rettere, end at den Forbring, der maa stilles til et saadant Forsvar fra den militære Side, er denne, at et befæstet Punkt skal kunne tjene til Støtte paa een Gang saavel for Hæren som for Flaaden. De Antydninger, som i den Henseende ere gjorte i Motiverne til Lovforslaget, ere maaste ikke tilfredsstillende; thi ganske vist er der sagt, at dette Punkt egner sig til et noget udvidet Landforsvar, men fra anden og det meget sagtyndig Side har jeg hørt udtale, at et saadant udvidet Landforsvar egner Terrainet sig ikke til paa dette Sted, men hvorvidt dette er Tilfældet, kan jeg ikke have nogen Mening om. Jeg ser derfor ikke rettere, end at Forbringingen ikke bør og ikke kan opfyldes, men at, hvad det gjælder om, er at finde et Sted, der egner sig til sælleds Støttepunkt for Hær og Flaade, hvor vi ere i Stand til at samle vore Kræfter paa et enkelt Punkt og der gjøre Forsvaret saa stærkt som muligt. Alle disse Antydninger forekomme mig at føre til samme Resultat, men ogsaa til den samme Bedømmelse af det forelagte Forsvarsforslag fra de nuværende ærede Forsvarsministres Side, nemlig at det ikke gaar an at komme ind paa Planer, som ikke indeholde Andet end lutter Begyndelser, thi et Kompromis om de forskellige Planer vilde svække os, idet derved kun vilde fremkomme, at vi staa paa et Vendepunkt, hvorfra tre Veie føre ind i tre forskellige Retninger. De, der ville ad den ene, og de, der ville ad den anden Vej, kunne da i det Høieste blive enige om at sige: Lader os gaa et lille Skridt af vor Vej, det har ikke saa stor Betydning, thi det koster ikke saa meget at vende om til en anden Vej. Men disse Experimenter bør vi ikke indlade os paa, men vi bør strax forlange en Plan for det samlede, det stærke Forsvar, før vi kunne begynde. Dette har været mit Udbytte i disse Dage af disse Forhandlinger, der forøvrigt have været i høi Grad lærerige, og jeg tror, at vi ogsaa have Grund til for saa vidt at takke de ærede sagtyndige Medlemmer, som de fandt sig besejrede til at tage Del i denne Diskussion. Jeg er overbevist om, at mange af de Tanker, som de have fremsført, ville blive modtagne og overveiede nøie i Udvalget.

Sagd: Naar den ærede sidste Taler begynde med at beklage sig over, at Diskussionen ikke altid førtes med den Hensynsfuldhed imod foregaaende Talere, som var ønskelig, kan jeg være

fuldstændig enig med ham, og jeg vilde ønske, at han vilde anvende sin Indflydelse der, hvor den er stærkest, til at fremfælde en større Hensynsfuldhed; thi forrige Gang, da jeg havde Ordet under en længere Forhandling her i Salen, blev der netop fra den Side, som han nærmest tilhører, sat ethvert Hensyn saaledes til Side, at der vistnok var al Anledning for ham til der at anvende sin Indflydelse i den omtalte Retning, hvor han nok kunde udrette en Del med den. Søvrigt skal jeg med Hensyn til Sagen bemærke, at jeg under de foregaaende Dages Forhandlinger om vort Befæstningsvæsen ikke har følt mig særlig fristet til at tage Del i Diskussionen, og etheller i Dag skal indlade mig paa nogen vidtløftig Udtalelse om den her foreliggende Sag. Der er kun et enkelt Punkt, som jeg ikke har set saaledes fremdraget og belyst, som jeg tror, at det bør belyses, forinden vi afslutte Forhandlingerne. Der er nemlig fra den sidste ærede Taler og de fleste af hans Meningsfæller fremsat den Indvending, at der ikke foreligger en saadan samlet Forsvarsplan, hvorom de Sagtyndige selv indbyrdes ere enige; men jeg vil spørge det ærede Medlem, som har fremsført denne Indvending, om han nogenstunde, saalænge Verden har staaet, har set eller hørt fremlægge en samlet Forsvarsplan for et Land, hvorom alle Sagtyndige være enige; thi det har jeg aldrig hørt, og jeg betvivler, at det nogenstunde er stet eller vil ske. Dels har man neppe til nogen Tid kunnet fremlægge nogen saadan samlet Forsvarsplan for et Land, hvorved det hele fremtidige Forsvar eller Alt, hvad der kunde gjøres til Landets Beskyttelse, dermed var udtømt; men man har til enhver givne Tid gjort det, som man ansaa for det i Diebliffet mest presserende Fornødne, og dernæst have alle Sagtyndige derom været enige, men iblandt de forskellige Meninger har man valgt den Mening, hvorom de fleste Sagtyndige samlede sig. Selv om der var, hvad der altid vil være, mange Indvendinger at gjøre, imod hvadsomhelst der blev foreslaaet, har man dog været nødsaget til at træffe sit Valg mellem de forskellige foreliggende Forslag, og til den, som sagde: „Denne Plan duer ikke“, sagde man: „Saa kom med en bedre“, og naar han ikke kan det, maa man holde sig til det Bedste, der foreligger. Jeg tror nok, at jeg i et Hovedpunkt er temmelig enig med Flertallet, eller i det Mindste staaer det saa nær som Nogen i denne Sal, idet jeg er enig med de Herrer i, at vi ikke i Fredens Dage skulle gjøre større Offre for vort Forsvarsvæsen, end hvad der ligger indenfor en moderat Anvendelse af Landets Kræfter, og jeg tvivler næsten paa, naar vi komme til Begrændsningen af de pekuniære Midler, der skulle anvendes dertil, at der da vil være nogen stor Uoverensstemmelse mellem de Herrer's Mening og min. Men hvad jeg er i allerhøieste Grad uenig med dem om, er at Sagen behandles paa den Maade, at man, hver Gang der fremsættes et For-